

Önkormányzati szerepvállalás a vidékfejlesztésben¹

Hajdú Zoltán (kutatóprofesszor, KRTK Regionális Kutatások Intézete): *Kisközségek a változó nagypolitikák homályában: a teljes magukra hagyástól a mindent megmondásig*

A magyar, de úgy tűnik, hogy az európai uniós vidékpolitika, falupolitika hatalmas vargabetűket írt le az elmúlt évtizedekben. A modernizáció gyors és dicsőséges előrehaladásának folyamatában a “tradicionális” formák – így az apró települések is – korszerűtlennek, visszahúzóknak minősítettek. A tradicionális, vidéki kis települések évtizedekre a diadalmenet perifériájára kerültek, fejlesztésükről rendszerszerűen alig, visszafejlesztésükről, felszámolásukról annál inkább gondolkodtak a “nem megfontolva”, hanem a “nagyon gyorsan haladók”. A kis települések a maguk konzervativizmusukkal (gazdálkodás, lakáskultúra, életmód, viselkedés, emberi kapcsolatok stb.) alig illettek bele a mindent megváltoztató modernizmusba. Ma az EU a nagyvárosok hatalmas lakástömegéhez “igazodva” gondolja végig a lakások és családok környezetterhelési, energia-felhasználási igényeit, s mintha a helyi adottságok, a helyi építőanyagok, a helyi tudások nem férnének ebbe bele. Akár Magyarországon is leszámolhatnak a vályogépületekkel, felújítási lehetőségeivel. Teszik mindezt úgy, hogy nem teremtik meg ugyanazokat a jövedelemszerzési lehetőségeket, mint a városokban. Az EU és a magyar kormány együttműködése révén a kis településeken konzerválódhat a lakásállomány állapota, az ott élők képtelenek az új, “modern” elvárásoknak megfelelni.

Brucker Balázs (tudományos munkatárs, KRTK Regionális Kutatások Intézete): *A vidéki, hegyvidéki és távoli területek, valamint intelligens falvak intergroup (RUMRA intergroup) szerepe a vidéki kistelepülések érdekeinek érvényesítésében*

Bár a politológusok és a regionalisták egyik kedvelt témája az uniós érdekérvényesítés, és azon belül is a területi érdekérvényesítés kérdésének vizsgálata, figyelmük elsősorban a Régiók Bizottságának és a szubnacionális érdekek képviselőit ellátó brüsszeli irodák tevékenységére irányul, míg az EP-nek a

¹ A szekció munkája (valamint Hajdú Zoltán, Brucker Balázs, Pámer Zoltán, Horeczki Réka előadásai) a 132294. számú „Kormányzati kihívások periférikus térségekben” c. projekt alapján a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K-19 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

szubnacionális érdekek megjelenítésében betöltött szerepe szinte teljesen elkerüli a kutatók figyelmét. Ez különösen igaz az EP félformális képviselői csoportosulásainak, a közös munkacsoportoknak (intergroupok) a tevékenységére, amelyről teljesen megfélekedtek a területi érdekek uniós érvényesítésével foglalkozó kutatók. Előadásomban arra keresem a választ, hogy a Vidéki, hegyvidéki és távoli területek, valamint intelligens falvak intergroup (RUMRA intergroup), amely a perifériák érdekérvényesítését tűzte zászlajára, milyen szerepet játszhat a vidéki kistéleplések érdekeinek uniós becsatornázásában. Az előadás kiemelten érinti az önkormányzati szereplők és a RUMRA intergroup közötti együttműködési formákat.

Pámer Zoltán (tudományos munkatárs, KRTK Regionális Kutatások Intézete): *Területi kormányzás és területi integráció Baranya megye fejlesztési dokumentumaiban az uniós csatlakozástól napjainkig*

A magyar területfejlesztési politika origójának tekinthető 1996-os területfejlesztési törvény elfogadásakor szervesen illeszkedett az európai területi gondolkodást meghatározó folyamatokba. Az európai területi gondolkodás, a kohéziós politika újabb időszakában megjelenő logika, a területi kohézió és területi integráció kérdése, az új eszközök lenyomata azonban már csak részben, vagy egyáltalán nem jelent meg a szabályozásban. A tanulmány célja, hogy Baranya megye példáján bemutassa a magyar területfejlesztési politika korszakait az uniós csatlakozást megelőző évtől napjainkig, mindezt a helyalapú (place-based) területfejlesztési politikai megközelítés érvényesülésén keresztül. A tanulmány első része áttekintő jelleggel bemutatja a területi kormányzás és a területi kohézió fogalmainak szakirodalmi hététerét, annak jelentőségét az európai integrációs folyamatban, valamint a kohéziós politika szabályozásában, kiemelve a helyalapú szemlélet alkalmazását. A tanulmány második felében, rövid módszertani összefoglalót követően, a Baranya megye esetében meghatározó fejlesztési koncepciók és programok összehasonlító elemzése következik a Fabrizio Barca által vezetett kutatócsoport által kidolgozott jelentésben alkalmazott place-based tipológia alapján. Az alkalmazott kvalitatív elemzés három dimenziója a tervezési folyamatra jellemző dialógus és részvétel; a területi diverzitás és tudás jelenléte a dokumentumokban; illetve a valóságos kapacitással rendelkező területi intézmények megléte. A módszer segítségével kimutathatók a három jól